

Utmaningar och möjligheter för en hållbar vattenresursförvaltning

Hur kommer den nationella restaureringsplanen samverka med svensk vattenresursförvaltning?

Erik Årnfelt Havs- och vattenmyndigheten

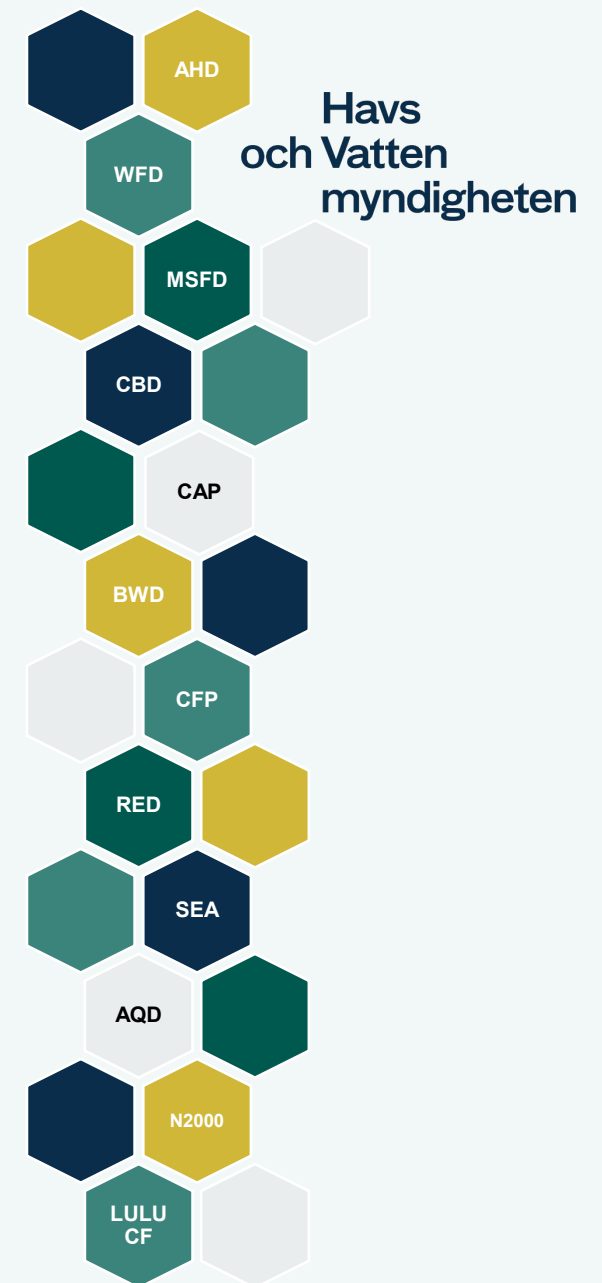
Havs
och Vatten
myndigheten

Restaureringsplanens samverkan med svensk vattenresursförvaltning?

en långsiktig och varaktig återhämtning av ekosystem...

Målår 2050

- » 4.11 kontinuerlig förbättring i tillståndet ... Säkerställa att områden i vilka gott tillstånd har uppnåtts och i vilka tillräcklig kvalitet hos livsmiljöerna för arterna har uppnåtts inte försämrats avsevärt.
- » 4.12 genomföra de åtgärder som krävs för att förhindra avsevärd försämring av områden
- » **Restaureringslag handlar om samordnad och långsiktig förvaltning**

Havs- och vattenmyndighetens arbete med åtgärdssamordning

- » Regeringsuppdrag
 - åtgärdssamordning i kust- och avrinningsområden
 - Stärkt restaurering
 - Vattenbalanser
- » Vägledningar till vattenförvaltning om delåtgärdsprogram
- » RU restaureringsplan

Källa: FN/GWP

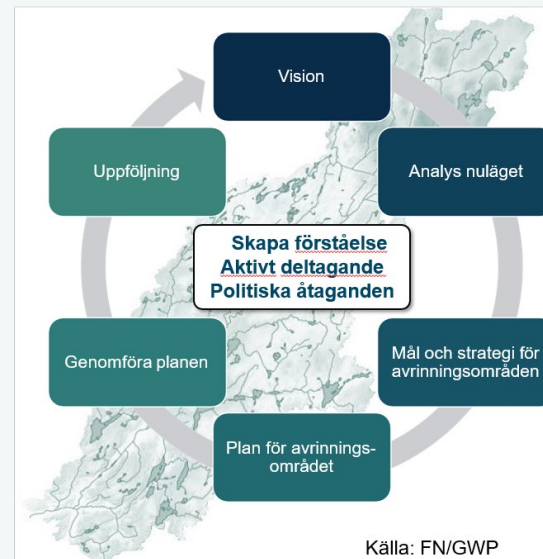
Integrerad vattenresursförvaltning

IVRF sätter större fokus på gemensam vision och målbild per avrinningsområde och kustområde

Genomförande av NRF är nationell tillämpning av vattenresursförvaltning

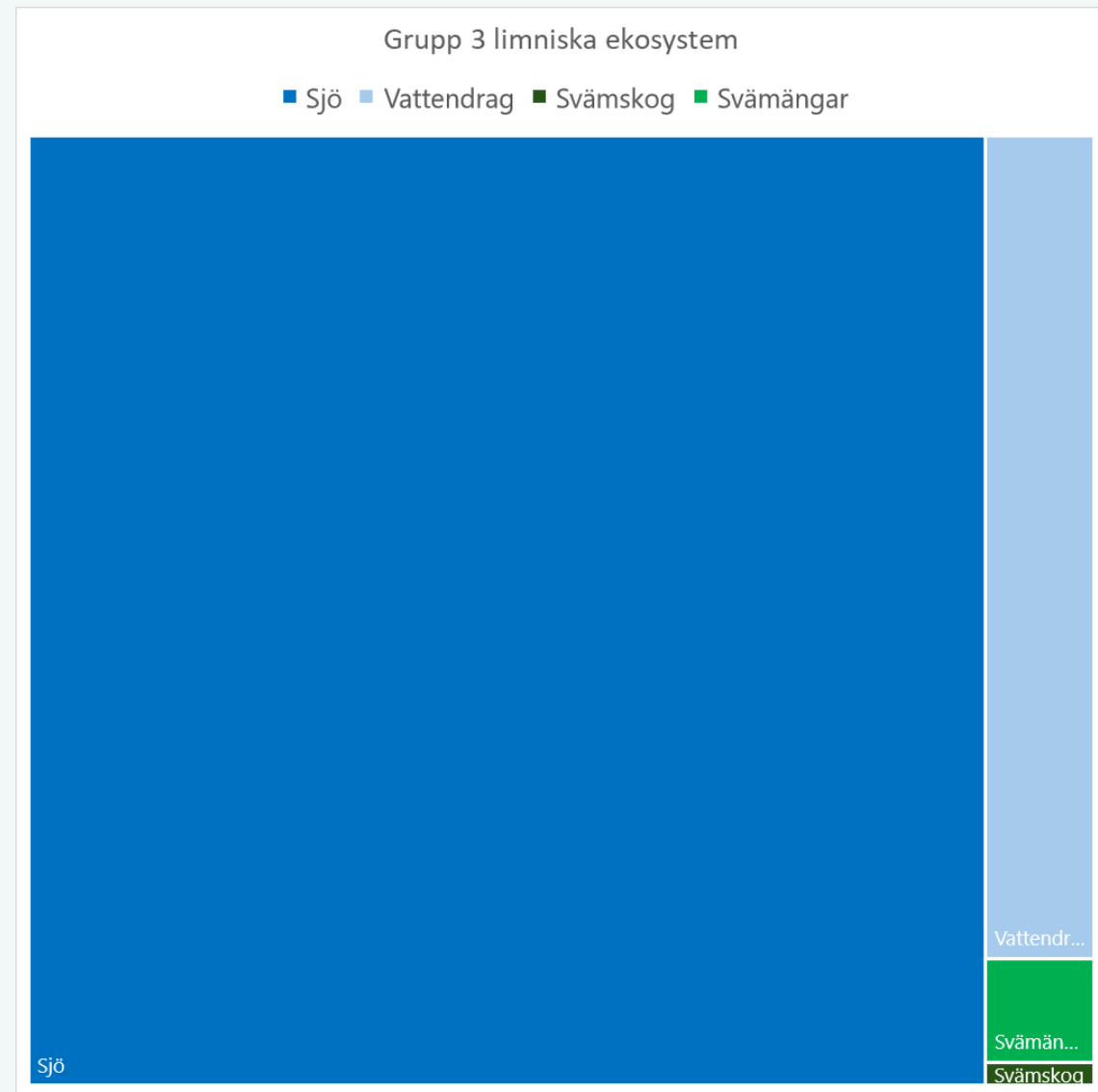
Vattenresursförvaltning är en policyförflyttning

HaV finansierar restaurering och vattenvård och lyfter in det i ett bredare landskapstänk
Vattenförvaltningen har fokus på förutsättningsskapande åtgärder, de har uppdrag att få in mer faktiska åtgärder i sitt arbete. Vi möts någon stans i mitten

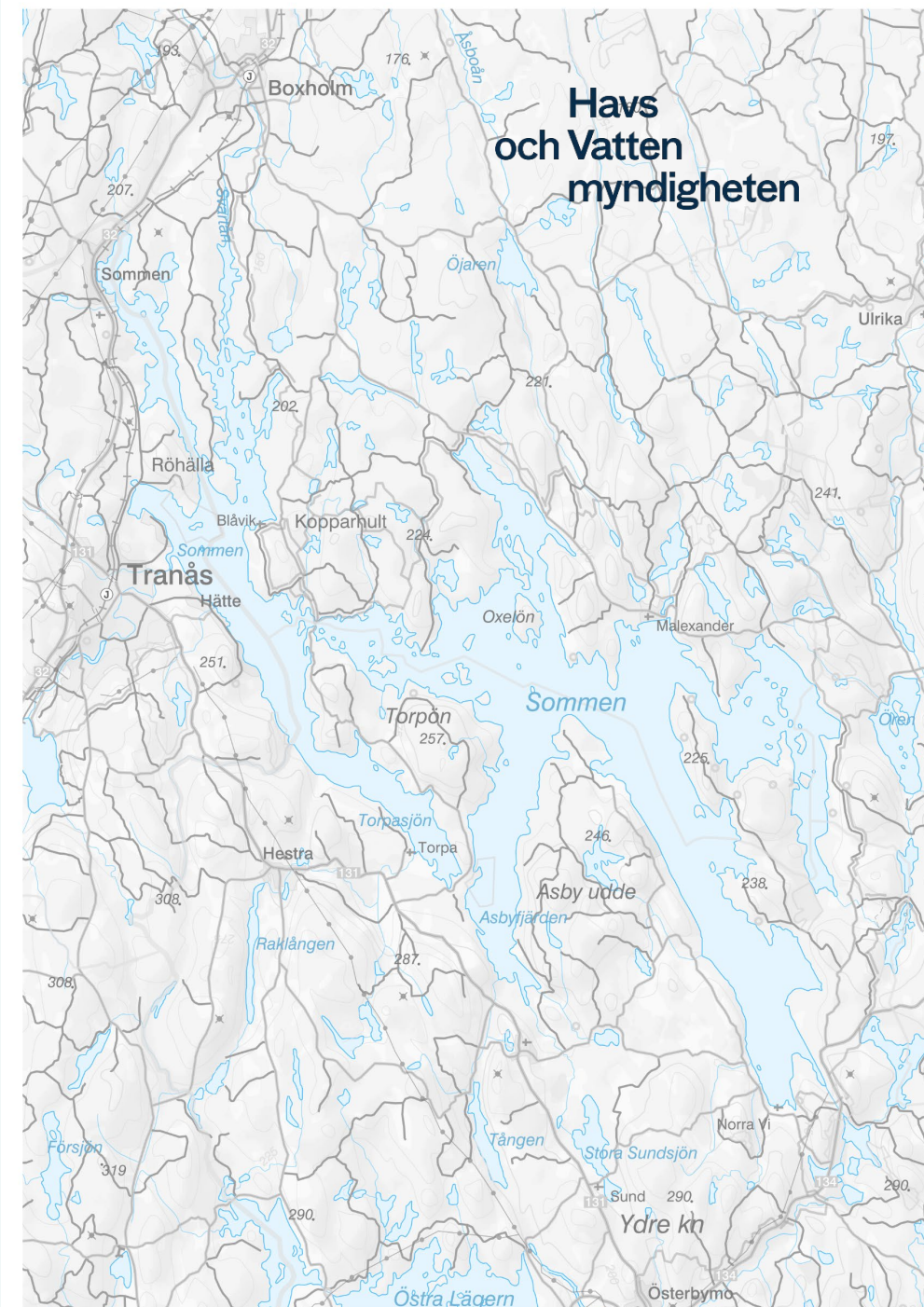
Särskilda utmaningar i vattenmiljön och dess naturtyper

- Artikel 4 Restaurering, återskapande enligt Art- och habitatdirektivet
- Sötvattensgruppen:
 - 5 sjönaturtyper, 3 vattendrag och **svämängar**, **svämskogar**, + Livsmiljöer för utpekade arter
- Sjöar dominerar arealmässigt
- Ska vi nå arealmålen måste vi jobba i sjöar

Exempel Sommen

- » Stor sjö 13000 ha
- » Värdefullt vatten, inte Natura
- » Ävjestrandsjöar (3130) 100%
 - Stämmer det?
 - Är det hela sjön?
- » Två vattenförekomster Östra och Västra
- » Måttlig i Väster (övergödning), God i öster
- » Problem med miljögifter men historisk påverkan

Exempel Sommen

Åtgärder

- » Konnektivitet
 - Fiskvägar och omlöp uppströms Tranås Energi
 - Nedström inlöp Tekniska verken klart 2025
- » Förorenad mark finns men mycket åtgärdat.
- » Övergödningen marginell (16ug/l) inget problem för naturtypen
- » ÄR VI I MÅL?
- » Kan vi casha in 13000 ha?

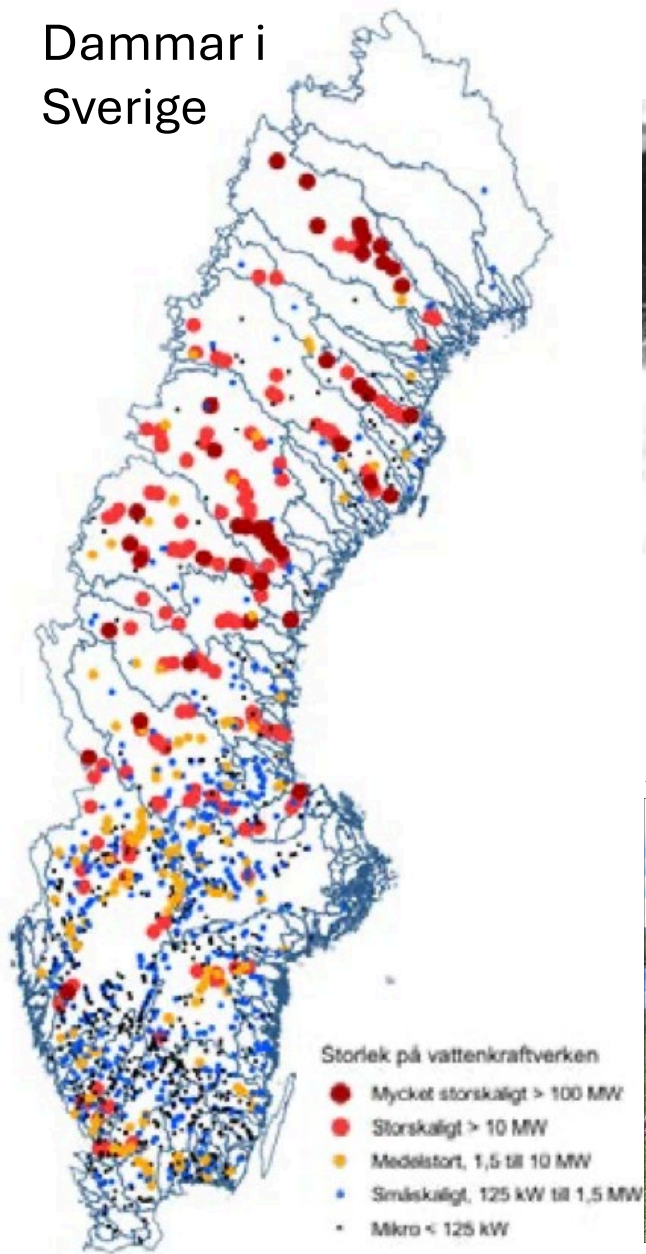
UMEÅ
UNIVERSITET

Kan storskalig restaurering säkerställa biologisk mångfald,
ekosystemtjänster och klimatresiliens på lång sikt?

Roland Jansson

Förlust av ekosystem

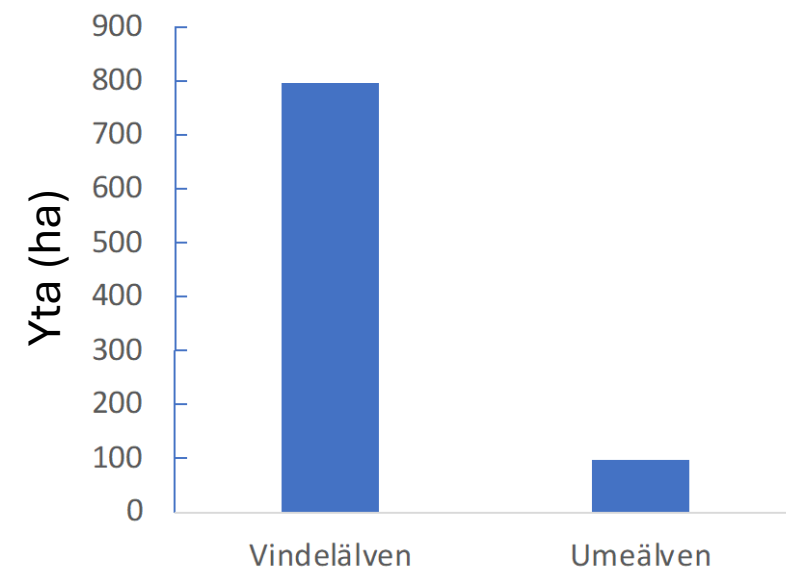
Dammar i Sverige

Forsar

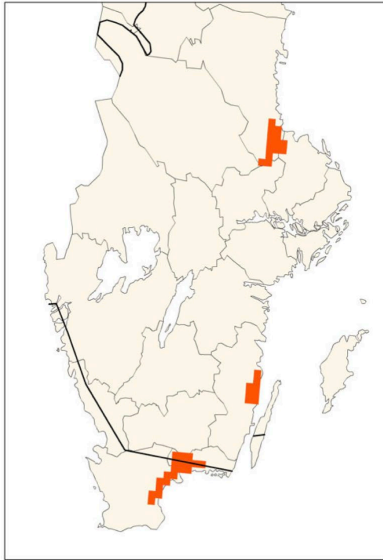
Älvstrandsvegetation

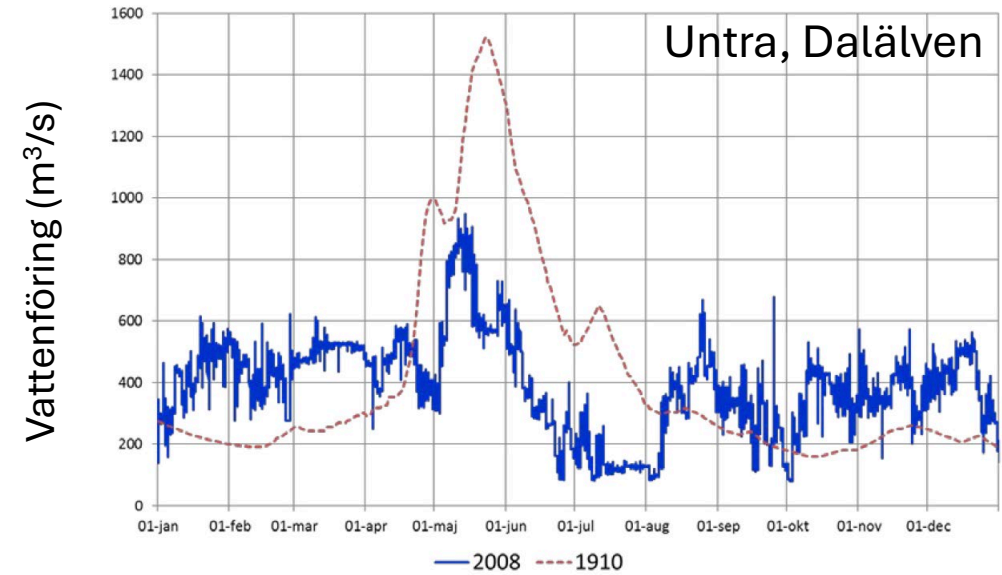
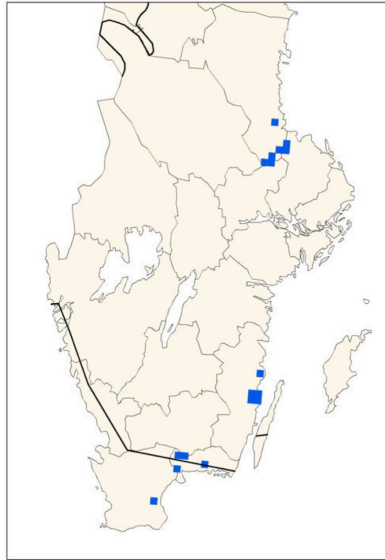
Widén m.fl. (2022) Water Res. Res.

Förlust av svämdellövskogar

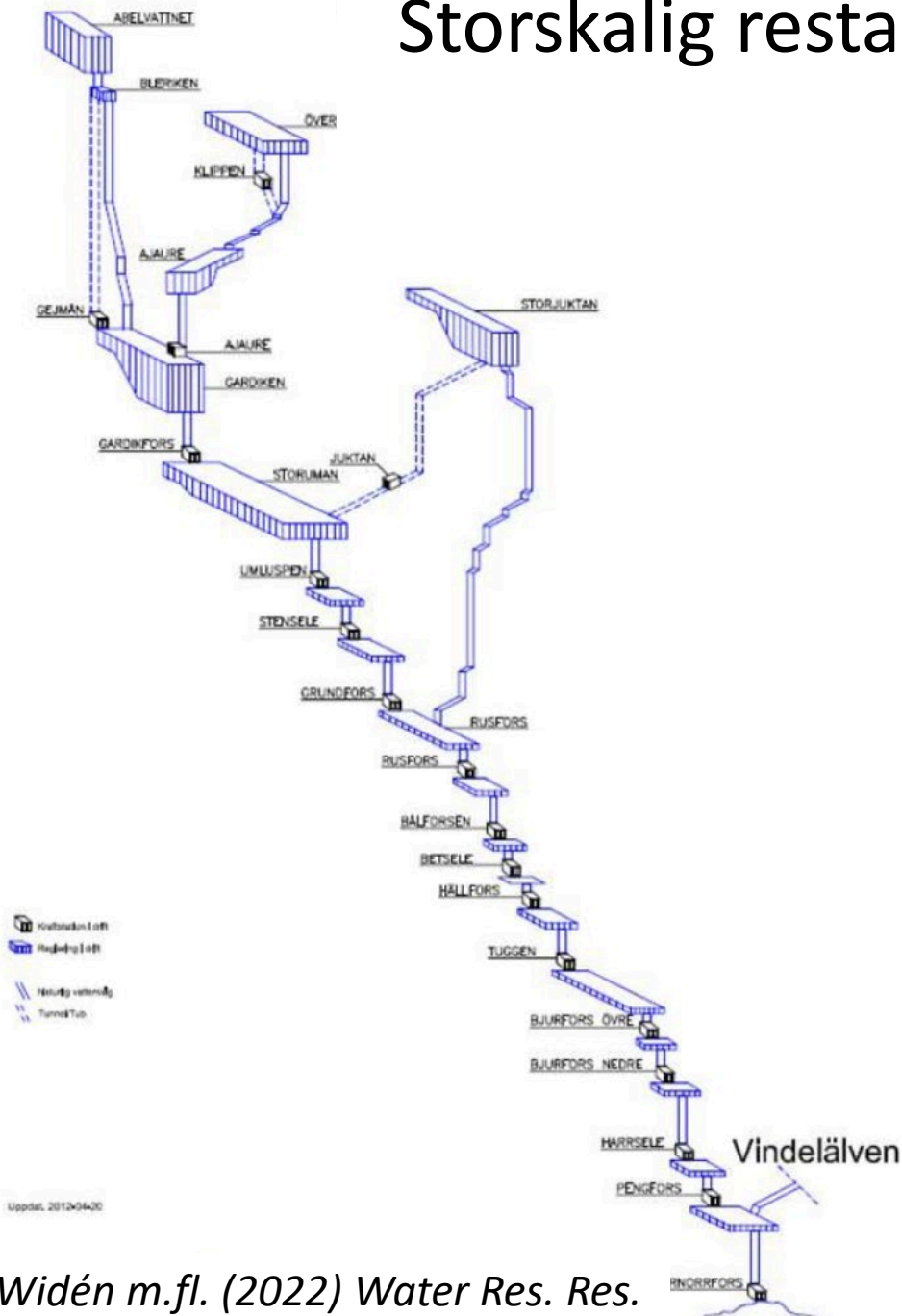
Utbredning

Förekomst: 3,1 km²

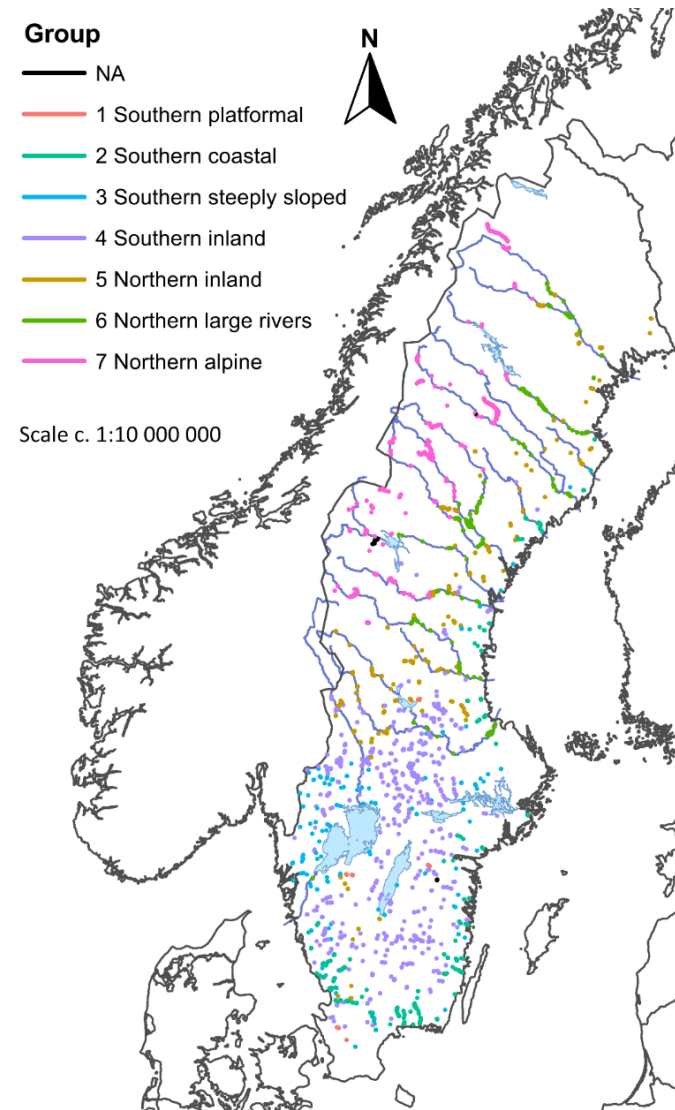
Storskalig restaurering av vattendrag med ekoflöden: Exemplet Umeälven

Åtgärd	Miljönytta	Förändring i vattenkraftsproduktion (%)
Förbud mot nolltappningsperioder	355 ha "strömvatten-habitat" (350% ökning)	-0,5
Minimitappning i torrfåror och sidofåror	162 ha forsekosystem	-1,1
Vatten till fiskvägar	276 ha strömvatten-habitat tillgängligt för harr och öring	-0,9
Mer naturliga vattenståndsfluktuationer i älvmagasin	64 ha strandvegetation (66% ökning)	-1,0
Alla åtgärder	Allt ovan	-3,8

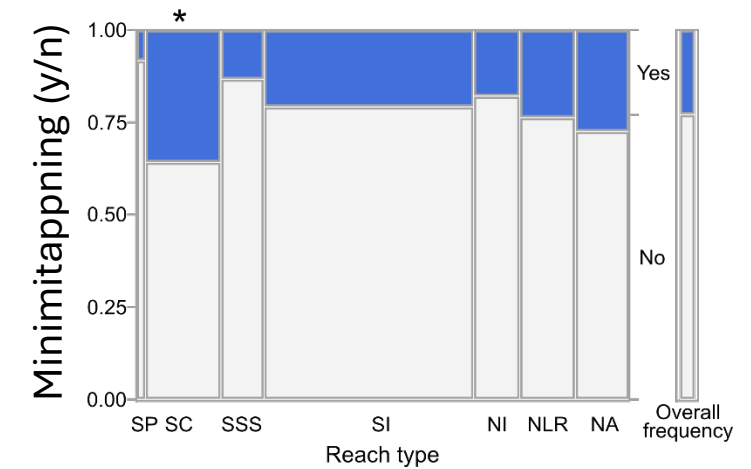

Tre fjärdedelar av alla torrfårar saknar minimitappning

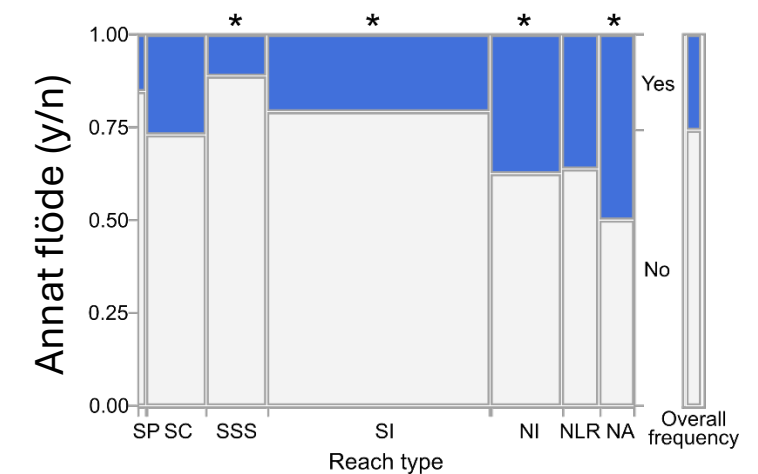

Segersten m.fl. (2025) opubl.

Minimitappning

Annat flöde

Minimitappning i torrfårar återställer fiskfaunan

Andel strömlevande
(reofila) fiskar

Fisktäthet
(antal/100m²)

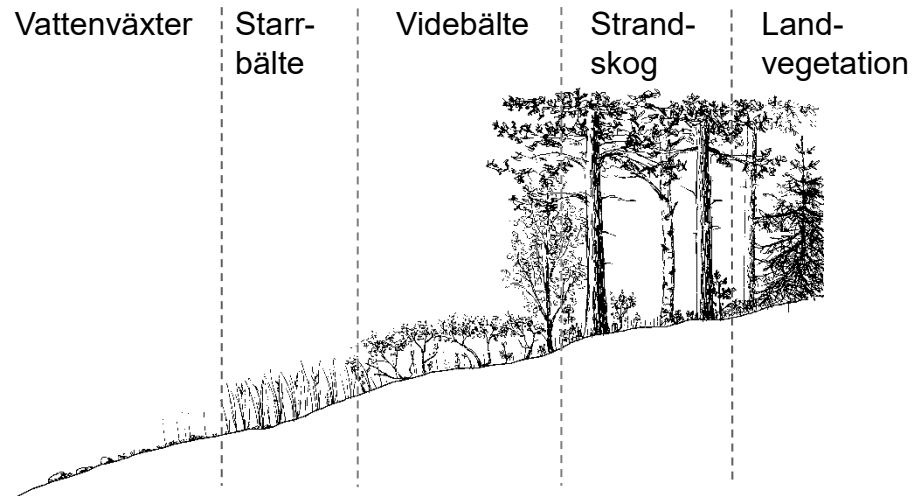
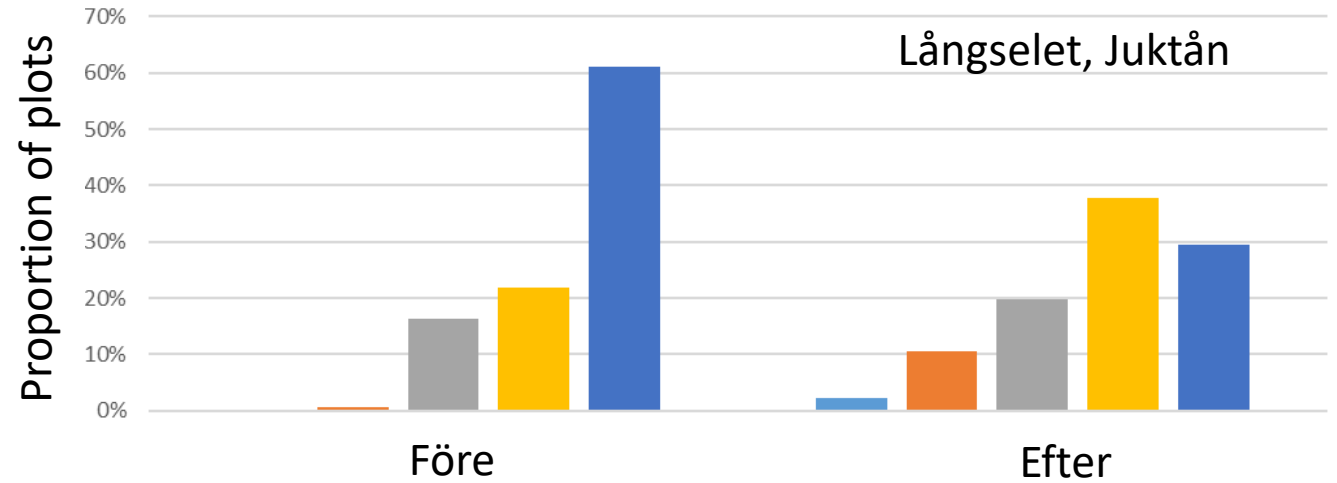
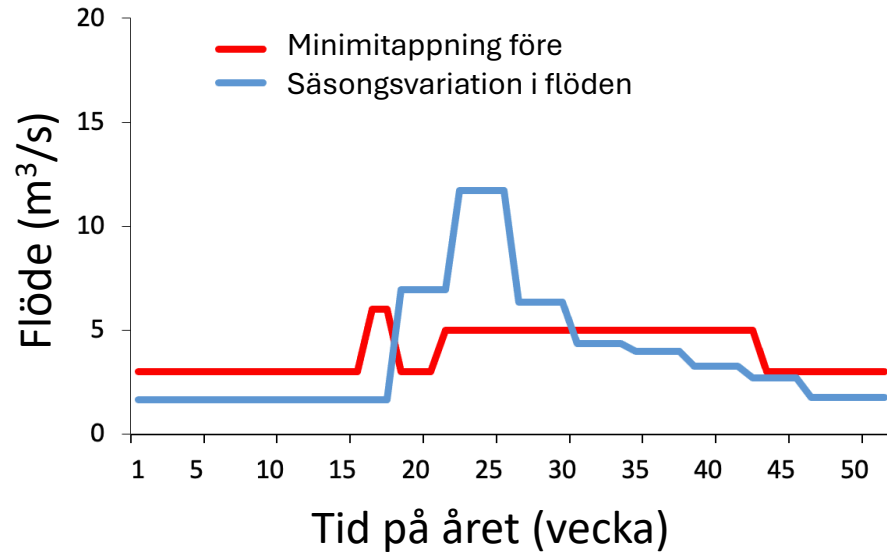
Donadi m.fl. (2025) opubl.

Minimitappning
(m³/s)

Andel strömlevande
(reofila) fiskar

Minimitappning (% av
flödet)

Restaurering av strandvegetation med säsongsvariation i flöden (Juktån; Umeälven)

- Vattenväxter
- Starrbälte
- Videbälte
- Strandskog
- Landvegetation

Kan storskalig restaurering säkerställa biologisk mångfald?

Mål:

- Minst 25 000 km vattendrag inom EU ska bli fritt strömmande till 2030
- Förbättra naturliga översvämningssmiljöer i vattendragens strandzoner
- Moderna miljövillkor för vattenkraften

Hinder:

- Undantag för storskalig vattenkraft?
- Olycklig låsning vid 1,5 TWh
- Regeringens promemoria verkar stoppa metodutveckling

Från regeringens promemoria:

*"i syfte att undvika att åtgärdsförslag med osäker effekt läggs till grund för fastställandet av god ekologisk potential, bör det i förordning tydliggöras att **enbart åtgärder som visats vara effektiva** för att förbättra vattenmiljön kan komma i fråga vid fastställande av god potential...*

*Åtgärder som inte medför en tillräckligt stor **och bevisad** nytta ska inte ingå i normen god ekologisk potential."*

